

SZTANDAR PUŁKU

Sztandar typu wielkopolskiego, wręczony 18 listopada 1919 roku

przez generała Józefa Dowbór Muśnickiego na placu Wolności w Poznaniu. Fundatorem sztandaru było Grono Panien Wielkopolskich. Projektantką płatu sztandaru była Dora Mukułowska. Płat sztandaru wykonany został przez Jadwigę Kwiatkowską w zakładzie J. Eichstedta, mieszczącym się w poznańskim Bazarze. Grot sztandaru został zaprojektowany przez poznańskiego artystę rzeźbiarza Edwarda Haupta, wykonała zaś go warszawska Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józefa Frageta. Płat sztandaru wykonany z białego i karmazynowego rypsu. Prawa strona płatu biała, a na niej, zapomocą kolorowych nici wyhaftowany wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej umieszczony na złotym tle. W półokręgu ponad wizerunkiem częstochowskiej madonny widnieje napis w kolorze złotym: „Biały sztandar wzniosłe czyny” - autorką tej sentencji, która z czasem stała się pułkową dewizą, była Wanda Mukułowska. Poniżej wizerunku Matki Boskiej napis: „2. P. 19 28/4 19. U.W.” - 2. Pułk ułanów wielkopolskich; 28 kwietnia 1919 roku; data powstania I szwadronu pułku. Na lewej stronie płatu czerwony krzyż kawalerski. Na środku wyhaftowany biały orzeł ze złotą koroną. Do górnej krawędzi płatu doszyta tuleja z rypsu o długości 18 cm, która to założona jest na drzewce - pierwotnie była przybita za pomocą sześciu srebrnych gwoździ, z których zachowały się cztery. Na pozostałej długości do płatu przymocowane są cztery srebrne kółka, które założone są na drzewce. W płacie widoczny jest ślad po pocisku, którym został on uszkodzony. Grot sztandaru ma postać orła stojącego na posrebrzanej kuli. Poniżej płata na drzewcu zamocowana jest srebrna tuleja upamiętniająca wręczenie sztandaru z okolicznościową inskrypcją następującej treści: „Grono Wielkopolskich Panien ofiaruje niniejszy sztandar II Pułkowi Wielkopolskich Ułanów w przekonaniu, że powiedzie go ku sławie Za komitet Józefa hr. Mielżyńska Dora Mukułowska Janina Seydówna Alicja hr. Tyszkiewiczówna Janina Wicherkiewiczówna” - przy brzegu wybita próba srebra.

Na drzewcu znajduje się srebrna tabliczka z napisem: „Prymas Polski 5 III 27”, ofiarowana pułkowi przez ks. kardynała Augusta Hlonda, którego to eskortę honorową podczas wizyty w Bydgoszczy stanowił szwadron białych ułanów. Ponadto na drzewcu znajduje się tabliczka upamiętniająca nadanie pułkowi szefostwa w 1938 roku, o treści: „Pułkowi nadaję nazwę 16 Pułk Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera Gdynia d. 26 VII 38 Minister Spraw Wojskowych T. Kasprzycki gen. dyw. Dz. Roz. MSWojsk. 18/37”. Sztandar towarzyszył pułkowi w bojach do 5 września 1939 roku. Tego dnia został przestrzelony odłamkiem pocisku i zakopany w zagajniku pod wsią Pięćmorgi. Kiedy po bitwie pod Bukowcem, 3 września, pułk poniósł duże straty, został pancernym klinem rozdzielony na dwie części. Jedna pod dowództwem ppłka Juliana Arnoldt-Russockiego zdążyła pod Grudziądz, po drodze walcząc na bagnety o Grupę i ulegając przewadze broni pancernej, dostała się do niewoli. Druga część, dowodzona przez mjra Witolda Jabłońskiego, została otoczona w Borach Tucholskich. W tej grupie był sztandar, w rękach oficera sztandarowego por. Zygmunta Bieganowskiego i podoficera sztandarowego st. wachm. Bolesława Hoppe. Do nich należała ochrona sztandaru i kiedy okazało się, że oddział został otoczony, por. Bieganowski postanowił przejść szosę Świecie-Nowe w okolicy wsi Pięćmorgi i zaszyć się w lesie. Tam ponownie dostali się w kocioł i wówczas zapadła decyzja o ukryciu sztandaru. Ochraniający skórzanym pokrowcem, został dodatkowo owinięty płaszczem por. Bieganowskiego. Z honorami został zakopany i zakryty mchem. Od obecnych przy tym rozpaczliwym akcie 5 ułanów, porucznik odebrał przysięgę zachowania tajemnicy. W 1957 r. panowie Bieganowski i Hoppe podjęli myśl odszukania sztandaru. Dwa lata później, w październiku, rozpoczęto poszukiwania. Trwały kilka dni, z zagajnika wyrósł duży las, poręby zalesione, krajobraz zmieniony...

Dzięki mapie, otrzymanej od leśniczego i wsparciu 20 żołnierzy, przydzielonych przez dowódcę POW gen. Huszcę, po kilku dniach żmudnych poszukiwań, 13 listopada 1959 roku, wydobyto sztandar! Zachował się bardzo dobrze, jedynie drzewce, które nie były zabezpieczone, zmurszały.

W dniu 19 listopada 1959 r. sztandar został przekazany Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

